

Лілія Ткач
Liliiia Tkach

**ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ТЕХНОЛОГІВ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “ВИРОБНИЦТВО ХЛІБА, КОНДИТЕРСЬКИХ,
МАКАРОННИХ ВИРОБІВ І ХАРЧОВИХ КОНЦЕНТРАТІВ”:
ДОСВІД, СТАН І ПРОБЛЕМИ**

**PRACTICAL TRAINING OF FUTURE TECHNICIANS-TECHNOLOGISTS
IN SPECIALTY “PRODUCTION OF BREAD, CONFECTIONERY, PASTA,
AND FOOD CONCENTRATES”: EXPERIENCE, CONDITION
AND PROBLEMS**

У статті обґрунтовано необхідність дослідження концептуальних, теоретичних і методичних засад професійної підготовки техніків-технологів із спеціальності “Виробництво хліба, кондитерських, макаронних виробів і харчових концентратів» у коледжах харчової промисловості. Доведено, що для обґрунтування педагогічних умов практичної підготовки майбутніх фахівців необхідно знати як історичні аспекти, наукові напрацювання, так і сучасний стан і проблеми організації практик, і визначити проблемні аспекти, які складатимуть перспективи подальших наукових пошуків.

Ключові слова: *практична підготовка, професійна компетентність, харчова галузь, сучасні підприємства, майбутні техніки-технологи, науковий пошук.*

Актуальність проблеми підготовки майбутніх техніків-технологів пов'язана з інтенсивним розвитком інноваційних виробничих технологій у харчовій промисловості, достатньо швидким осучасненням її підгалузей і розширенням географічного простору виробництва вітчизняних продуктів харчування, що зумовлює своєчасне внесення обґрунтованих змін у їхню практичну підготовку в Україні. У зв'язку з цим сучасна вища професійна освіта має модернізуватись відповідно до компетентнісної парадигми національної освіти, в якій особлива увага звертається на практичну складову підготовки майбутніх фахівців. Це потребує своєчасного перегляду концептуальних, теоретичних і методичних засад професійної підготовки техніків-технологів зі спеціальності “Виробництво хліба, кондитерських, макаронних виробів і харчових концентратів” (далі – технік-технолог) у коледжах харчової промисловості, особливо на етапі формування практичної складової їх професійної компетентності. Це пов'язано також із працевлаштуванням випускників, оскільки їх практичні здатності, конкурентоздатність на суперечливому сучасному ринку праці, особистісна, психологічна та професійна готовність до професійної діяльності в ринкових умовах функціонування підприємств є вирішальним чинником для багатьох керівників підприємств і роботодавців в процесі ухвалення рішення про працевлаштування того чи іншого випускника коледжу.

У цьому і полягає актуальність проблеми формування практичної складової професійної компетентності майбутніх техніків-технологів у коледжах харчової промисловості, оскільки для обґрунтування педагогічних умов їх практичної підготовки необхідно знати як історичні аспекти, так і сучасний стан, проблеми організації та проведення практик.

Теорію професійної і практичної підготовки майбутніх фахівців обґрунтовували Р. Бабалова, В. Байденко, С. Батишев, В. Беспалько, А. Беляєва, Е. Бойко, Б. Борисов, А. Гаврилов, Н. Думченко, А. Захарцев, К. Катханов, А. Киверялг, В. Коркин, С. Котлярів, П. Лауш, К. Марквардт, М. Махмутов, Б. Мотрук, Н. Ничкало, В. Радкевич, З. Решетова,

Н. Розина, В. Шипунов, А. Фурсенко, М. Саєнко, В. Саюшев, Д. Тхоржевський, С. Шапоринський, Ю. Якуба та ін.

Професійну підготовку фахівців для аграрної галузі досліджували Л. Аврамчук (проблемність навчання як засіб формування продуктивної пізнавальної діяльності студентів), І. Бендера (організація самостійної роботи студентів агроінженерних спеціальностей), В. Дуганець (теорія і практика виробничого навчання майбутніх фахівців аграрно-інженерного напрямку), С. Заскалета (тенденції професійної підготовки фахівців аграрної галузі в країнах Європейського Союзу), І. Каньковський (система професійної підготовки майбутнього інженера-педагога автотранспортного профілю), В. Манько (система ступеневої підготовки фахівців з механізації сільського господарства), В. Мозговий (формування готовності до педагогічної діяльності майбутніх інженерів-педагогів), Г. Подпрятков (зміст і процес підготовки фахівців з механізації сільського господарства), В. Свистун (теорія і практика підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі до управлінської діяльності) та ін.

Організаційно-методичні основи виробничого навчання, формування практичної складової професійної компетентності майбутніх інженерів-педагогів в умовах виробничої практики досліджували І. Блозва, Т. Горбунова, Т.А. Лазарева, Л. Усеїнова.

Проблему практичної підготовки до умов виробництва досліджували М. Хоменко (практична підготовка студентів в аграрних ЗВО), Л. Поважна (зміст і організація практичної підготовки молодших спеціалістів готельного господарства), О. Щербак (організаційно-педагогічні проблеми багатоступеневої неперервної професійної освіти), Т. Якимович (інтеграція теоретичного і виробничого навчання в процесі професійної підготовки фахівців) та ін.

У процесі здійснення аналізу наукових публікацій особливий інтерес для нашого дослідження становлять результати досліджень, які пов'язані з формуванням професійної компетентності фахівців харчової галузі, викладені в дисертаціях і наукових статтях Т. Лазаревої, М. Лобура, Н. Сичевської, Л. Крайнюк, В. Потапова, Л. Янчевої. Значення природничих дисциплін у процесі підготовки фахівців з виробництва харчової продукції частково досліджувалося в наукових доробках О. Туриці.

Отже, сьогодні ще немає достатньо розроблених наукових основ і навчально-методичних напрацювань щодо практичної підготовки техніків-технологів у коледжах, у т. ч. й теоретичного та методичного характеру.

Мета статті – з'ясувати досвід дослідження проблеми практичної підготовки майбутніх техніків-технологів у коледжах харчової промисловості, визначити її сучасний стан і проблеми.

Практична підготовка техніків-технологів зі спеціальності “Виробництво хліба, кондитерських, макаронних виробів і харчових концентратів” у коледжах є невід'ємною і вкрай необхідною складовою частиною їх професійної підготовки. Вона має проводитися безпосередньо на базах – сучасних підприємствах харчової промисловості (хлібопекарських, кондитерських, макаронних, виробництва харчових концентратів).

Цілі, зміст та організація практичної підготовки майбутніх техніків-технологів регламентується Законом України “Про вищу освіту” (01.07.2014 р. № 1556-VII), положенням “Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України” [1], затверджених наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93, а також положенням “Про проведення практики студентів”, які розробляються кожним коледжем відповідно до вищезазначених документів.

Технолог – це фахівець із технології в певній галузі виробництва [2, с. 1245], а технологія – сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва чого-небудь [3, с. 1295].

Відповідно, технік-технолог зі спеціальності “Виробництво хліба, кондитерських, макаронних виробів і харчових концентратів” – це кваліфікований спеціаліст, який підготовлений для професійної діяльності на підприємствах хлібопекарської, кондитерської, макаронної галузей та виробництва харчових концентратів.

Для покращення якості їх професійної підготовки у коледжах харчової промисловості взагалі та суттєвої її частини – практичної підготовки – необхідно знати наукові напрацювання,

які були у педагогічній науці, сучасний стан і на основі цього визначити проблемні аспекти, які складатимуть перспективи подальших наукових пошуків.

Так, проблему практичної професійно-педагогічної підготовки вчителя у ЗВО України (1917-1928 рр.) досліджував О. Лаврінченко [4]. Ця дисертація представляє суттєвий інтерес, оскільки техніки-технологи після випуску евентуально можуть обіймати педагогічну посаду – майстра виробничого навчання.

Низка науковців досліджують проблему практичної підготовки фахівців. Зокрема, Н. Пиж – практичну підготовку вчителів іноземної філології в університетах Канади (1982-2010 рр.) [5], І. Яблочнікова – практичну підготовку бакалаврів із фінансів і кредиту у економічних ЗВО [6], З. Фалинська – практичну підготовку майбутніх соціальних педагогів у ЗВО [7] та ін.

Безпосередньо проблему виробничого навчання, практичної підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі (вітчизняне харчове виробництво входить до складу агропромислового комплексу) досліджують О. Богомолів, В. Дуганець, Н. Рідей, В. Строкаль та ін., інженерів-технологів харчової галузі – Т. Лазарева, практичну підготовку майбутніх агрономів з механізації сільськогосподарського виробництва – І. Колосок [8].

Так, Н. Рідей спільно з іншими науковцями розробили концепцію формування професійно-практичної компетентності фахівців з управління природокористуванням в агросфері та напрацювали відповідні науково-методичні рекомендації щодо її реалізації [9].

Системно проблему виробничого навчання майбутніх фахівців аграрно-інженерного напрямку досліджує В. Дуганець, який пропонує організувати наскрізне практичне навчання студентів шляхом наближення майбутніх фахівців до виробничої сфери [10, с. 9-16].

В. Дуганець також пропонує паспортизувати практичну підготовку майбутніх фахівців агроінженерних спеціальностей. Він вважає, що з цієї метою слід проаналізувати навчальні плани підготовки цих фахівців, що дасть змогу обґрунтувати основні методи практичної підготовки, закріплення практичних навичок і вмій у процесі виробничого навчання, проведення практик на робочих місцях, лабораторіях, навчальних полігонах, сільськогосподарських підприємствах тощо [11, с. 210-219].

Системно ця проблема знайшла своє відображення у його докторській дисертації на тему “Теорія і практика виробничого навчання майбутніх фахівців аграрно-інженерного напрямку”, в якій здійснено історико-педагогічний аналіз виробничого навчання майбутніх фахівців аграрно-інженерного напрямку, дано обґрунтування концепції їх виробничого навчання в аграрному ЗВО та розроблено модель виробничого навчання. У ній також міститься обґрунтування поняттєво-категорійного апарату такого навчання, з’ясовано сучасний стан дослідженості проблеми виробничого навчання майбутніх фахівців аграрно-інженерного напрямку в педагогічній теорії та практиці в Україні і за кордоном. Суттєвий інтерес представляє обґрунтована дослідником виробнича компетентність фахівців аграрно-інженерного напрямку та її структура. Для її оцінювання ним обґрунтовані критерії, які дають змогу визначити її сформованість. Для нашого дослідження особливий інтерес представляють обґрунтовані організаційно-методичні засади виробничого навчання майбутніх фахівців аграрно-інженерного напрямку та експериментальна їх перевірка [12].

Основні ідеї цієї дисертації є концептуальними положеннями для нашого дослідження. Зокрема такі, як концепція виробничого навчання фахівців в аграрному ЗВО; організаційно-методичні засади виробничого навчання майбутніх фахівців аграрно-інженерного напрямку; експериментальна перевірка педагогічних умов їх практичної підготовки; критерії діагностування практичної підготовки, які дають можливість визначити її успішність.

В. Строкаль у своїй дисертації обґрунтував методичні засади організації навчальних практик у майбутніх екологів [13], а в монографії представив методіку організації їх навчальних практик [14].

Вітчизняна дослідниця Т. Лазарева вперше теоретично обґрунтувала, розробила та експериментально перевірила методичну систему підготовки майбутніх інженерів-технологів

харчової галузі до творчої професійної діяльності [15, 16]. Особливий інтерес в її дисертації представляє методична система підготовки майбутніх інженерів-технологів харчової галузі, оскільки вона вперше у своїй дисертації представила концепцію її розроблення. Ця концепція ґрунтується на основі:

- ... моделювання діяльності фахівця харчової галузі щодо створення харчових продуктів, технологій та обладнання з урахуванням детерміновано-ймовірнісного принципу функціонування когнітивних процесів творчої діяльності;
- забезпечення єдності гуманістичного, системного, діяльнісного, компетентнісного та особистісно зорієнтованого підходів до творчої професійної підготовки [17, с. 12].

Отже, методична система підготовки майбутніх інженерів-технологів харчової галузі до творчої професійної діяльності дослідницею обґрунтовано на розробленій нею концепції, що забезпечує, на її думку, формування в майбутніх фахівців творчої професійної компетентності.

У О. Мельник дисертації “Формування професійної компетентності майбутніх техніків-технологів виробництва харчової продукції в процесі вивчення природничих дисциплін” показана роль фахових дисциплін у формуванні професійної компетентності майбутніх техніків-технологів. Низка положень цієї дисертації співзвучні з програмою нашого дослідження. Зокрема такі:

- модель формування професійної компетентності техніків-технологів виробництва харчової продукції в процесі вивчення природничих дисциплін, яка складається з цільового, теоретико-методологічного, змістового, організаційно-процесуального, результативного блоків;
- структурні компоненти їх професійної компетентності – особистісний, когнітивний, діяльнісний, рефлексивно-оцінний та критерії діагностування її сформованості: мотиваційно-ціннісний, інформаційно-змістовий, функціональний, особистісно-рефлексивний;
- характеристика рівнів сформованості їх професійної компетентності: низький, середній, достатній і високий;
- авторська інтегративна технологія формування професійної компетентності майбутніх техніків-технологів із виробництва харчової продукції;
- комплекс спеціально-професійних, загальнопрофесійних, загальнонаукових, інструментальних і соціально-особистісних видів компетентності, які є основою професійної компетентності майбутнього техника-технолога;
- педагогічні умови навчально-виховного процесу відповідно до розробленої моделі щодо формування професійної компетентності майбутніх техніків-технологів із виробництва харчової продукції в процесі вивчення природничих дисциплін [18, с. 21].

О. Богомолів акцентував увагу науковців на практичній підготовці фахівців на факультеті “Переробка та зберігання сільськогосподарської продукції” [19, с. 29-31].

Низка науковців (Н. Антіпова, І. Антіпов, Н. Радей) звертають увагу на формування науково-дослідницької компетентності майбутніх селекціонерів-генетиків у ході практичної підготовки, дають уточнення її змісту, структури та особливостей, обґрунтування структурно-логічної схеми організації їх практик для формування науково-дослідницької компетентності. Вони за видами практик розкривають та обґрунтовують структуру практичної підготовки селекціонерів-генетиків – природничо-технічну та спеціально-професійну – навчальної і виробничої практик [20, с. 8-13].

Т. Постоян у статті “Практична підготовки майбутніх галузевих фахівців на базі Центрив прикладних кваліфікацій” на засадах позитивного світового досвіду професійної підготовки кадрів пропонує систему практичної підготовки фахівців виноградарсько-виноробної галузі АПК на базі Центрив прикладних кваліфікацій – учасників виноградарського кластеру [21].

Водночас практична підготовка будь-яких фахівців передбачає системне, послідовне і міжпредметне навчально-методичне забезпечення та супроводження, що має сприяти досягненню основної мети, наприклад, практики – оволодіння майбутніми фахівцями сучасними

методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у процесі теоретичної підготовки знань, умінь і навичок практичних навичок і вмій, як основи їх професійної компетентності, які необхідні для прийняття обґрунтованих і виважених рішень у майбутній професійній діяльності в ринкових виробничих умовах, а також професійного виховання та формування професійно важливих якостей.

Такі методичні напрацювання мають для майбутніх педагогів:

- програма, методичні вказівки та контрольні завдання з курсу “Практична підготовка та стажування” для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “Магістр” спеціальності 8.18010021 “Педагогіка вищої школи” денної та заочної форм навчання [22];
- практична підготовка магістрантів; програми практик для студентів математичних спеціальностей педагогічних університетів [23].

О. Цоколенко, Г. Грищенко та В. Сиротюк звертають увагу на практичну професійно-педагогічну підготовку майбутніх фахівців фізичних спеціальностей [24], Т. Горобець – музичних керівників дошкільних навчальних закладів у педагогічних навчальних закладах I-II рівнів акредитації [25].

Узагальнення вищезазначених наукових і навчально-методичних джерел дає змогу зробити низку висновків.

По-перше, практична підготовка вкрай необхідна як частина чи складова професійної підготовки будь-яких фахівців, у т.ч. і аграрної сфери. Наприклад, М. Бойко, Д. Мазоренко, Л. Тищенко обґрунтували концептуальні аспекти підвищення ефективності практичної підготовки фахівців аграрної галузі [26, с. 3-9], які є актуальними і сьогодні.

Проте, заклади вищої освіти здебільшого втратили навчально-виробничі бази через Закон України “Про приватизацію державного майна” від 04.03.1992 [27], який був спрямований на врегулювання правової, економічної та організаційної основ приватизації державного майна з метою створення багатоукладної соціально зорієнтованої ринкової економіки України. З її прийняттям паралельно з приватизацією державного промислового сектору відбулася і приватизація навчально-виробничих потужностей ЗВО, які залишилися, практично, без виробничо-технологічних баз і засобів практичного і виробничого навчання майбутніх фахівців.

По-друге, у Законі України “Про вищу освіту” від 01.07.2014 р. [28] відсутні статті, які визначили б принципи організації практичної підготовки, правові, фінансові та соціальні засади співпраці професійних закладів освіти з підприємствами – базами для проведення практики, у т.ч. і майбутніх техніків-технологів зі спеціальності “Виробництво хліба, кондитерських, макаронних виробів і харчових концентратів”.

Водночас на рівні держави необхідно регулювати практичне навчання у професійних закладах освіти згідно з наказом Міністерства освіти України № 93 від 08.04.93 р. про затвердження положення “Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України” [29]. Так, згідно з цим Положенням практика є невід’ємною складовою процесу підготовки фахівців у ЗВО і проводиться на оснащених відповідним чином базах навчальних закладів, а також на сучасних підприємствах і в організаціях різних галузей господарства, освіти, охорони здоров’я, культури, торгівлі і державного управління [30].

Положення не регулює, на жаль, відносини навчальних закладів і підприємств – баз практики, не визначає фінансове відшкодування підприємствам, організаціям та установам, які беруть безпосередню участь у підготовці фахівців за рахунок своїх виробничих, технологічних та адміністративних потужностей.

Отже, в сучасних умовах це Положення не забезпечує в повному обсязі реалізацію завдань повноцінної практичної підготовки майбутніх фахівців, у т.ч. і техніків-технологів харчової промисловості. Водночас їх практична підготовка має передбачати безперервність, послідовність і систематичність її проведення, що потрібно для формування практичних навичок і вмій відповідно до кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста.

При цьому методика проведення практики має враховувати її вид: навчальна, технологічна та переддипломна, перелік яких, їх форми, тривалість і терміни проведення визначені в навчальних планах їх підготовки.

Безумовно, заключною ланкою практичної підготовки є переддипломна практика студентів, яка проводиться перед виконанням дипломного проекту. Вона дає змогу поглиблювати, закріплювати та систематизувати практичні та теоретичні знання з усіх дисциплін навчального плану, закріпити практичні навички та вміння, добирати фактичний матеріал для написання щоденника-звіту і виконання дипломного проекту.

По-третє, мається обмаль наукових досліджень, дисертацій і результатів експериментів, які стосуються практичної підготовки майбутніх фахівців, у т.ч. і майбутніх техніків-технологів у коледжах харчової промисловості. Це свідчить про те, що експериментально досить складно довести статистичну значущість отриманих експериментальних результатів у наслідок різних як об'єктивних, так і об'єктивних обставин, які стосуються їх практичного навчання.

Аналіз та узагальнення наукової літератури та дисертацій, а також науково-методичних джерел засвідчує, що проблема формування практичної складової професійної компетентності майбутніх техніків-технологів на сучасному етапі розвитку професійної освіти залишається недостатньо дослідженою, а мета і результати їх практичної підготовки в процесі набуття професійної освіти вимагає системного теоретичного та методичного обґрунтування.

З'ясовано суперечності у процесі практичної підготовки майбутніх техніків-технологів між:

- сучасними вимогами, що висувуються до майбутніх техніків-технологів роботодавцями та технологіями харчового виробництва, і недостатнім рівнем сформованості практичної складової їх професійної компетентності;
- між потребою у професійному спрямуванні практичної підготовки майбутніх техніків-технологів у коледжах і недостатнім рівнем нормативного її забезпечення та супроводження;
- необхідністю забезпечення викладачів універсальною методикою проведення практик у коледжах і недостатнім рівнем їх методичного забезпечення.

Перспективи подальшого дослідження проблеми: обґрунтування структурно-функціональної моделі практичної підготовки майбутніх фахівців за ОКР “молодший спеціаліст” із спеціальності “Виробництво хліба, кондитерських, макаронних виробів і харчових концентратів”.

Список використаних джерел

1. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>, с. 28 [Дата звернення: 11.12. 2018].
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови :170 000 слів / В.Т. Бусел (укл., голов. ред.) та ін. Київ, Ірпінь : Перун, 2003. 1425, [3] с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови :170 000 слів / В.Т. Бусел (укл., голов. ред.) та ін. Київ, Ірпінь : Перун, 2003. 1425, [3] с.
4. Лаврінченко О.А. Практична професійно-педагогічна підготовка вчителя у вищих закладах освіти України (1917-1928 рр.) [Текст] : дис... канд. пед. наук: 13.00.04. К., 1998. 175 л. л. 160-175.
5. Пиж Н.М. Практична підготовка вчителів іноземної філології в університетах Канади (1982-2010 рр.) [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Київ, 2014. 20 с.
6. Яблочнікова І.О. Практична підготовка бакалаврів з фінансів і кредиту у вищих економічних навчальних закладах [Текст] : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. К., 2013. 264, [11] с. Бібліогр. : арк. 190-219.
7. Фалинська З.З. Практична підготовка майбутніх соціальних педагогів у вищих навчальних закладах [Текст] : дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Л., 2006. 284 с.
8. Колосок І.О. Практична підготовка майбутніх агрономів з механізації сільсько-господарського виробництва [Текст] : монографія. К. : Логос, 2013. 230 с. : рис., табл. Бібліогр. : с. 148-163. ISBN 978-966-171-755-7.

9. Рідей Н.М., Ісаєнко В.М., Білявський Г.О. та ін. Концепція та науково-методичні рекомендації з формування професійно-практичної компетентності фахівців з управління природокористуванням в агросфері [Текст]: навч.-метод. забезп. К. : НУБіП України, 2014. 459 с.
10. Дуганець В.І. Наскрізне практичне навчання студентів наближення майбутніх фахівців до виробничої сфери // Проблеми інж.-пед. освіти. 2009. № 24/25. С. 9-16.
11. Дуганець В.І. Паспортизація практичної підготовки студентів агроінженерних спеціальностей [Текст] // Проблеми інж.-пед. освіти. 2012. № 34/35. С. 210-219.
12. Дуганець В.І. Теорія і практика виробничого навчання майбутніх фахівців аграрно-інженерного напрямку : автореф. дис ... д-ра пед. наук. Тернопіль, 2016. 40 с.
13. Строкаль В.П. Методичні засади організації навчальних практик у майбутніх екологів (Текст): автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02. К., 2012. 24 с.
14. Строкаль В.П. Методика організації навчальних практик у майбутніх екологів : монографія. Херсон: Грінь Д.С., 2012. 264 с
15. Лазарева Т.А. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх інженерів-технологів харчової галузі до творчої професійної діяльності: дис.. ...д-ра пед. наук. / 13.00.04 теорія і методика професійної освіти. К., 2014. 313 с.
16. Лазарева Т.А. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх інженерів-технологів харчової галузі до творчої професійної діяльності [Текст] : автореф. дис. д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2015. 40 с.
17. Лазарева Т.А. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх інженерів-технологів харчової галузі до творчої професійної діяльності: дис.. ...д-ра пед. наук. / 13.00.04 теорія і методика професійної освіти. К., 2014. 313 с.
18. Мельник О.Ф. Формування професійної компетентності майбутніх техніків-технологів виробництва харчової продукції в процесі вивчення природничих дисциплін: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 теорія і методика професійної освіти. Житомирський державний університет імені Івана Франка, Житомир, 2017. 372 с.
19. Богомолів О.В. Практична підготовка фахівців факультету “Переробка та зберігання сільськогосподарської продукції” // Збірник науково-методичних праць підвищення ефективності практичної підготовки фахівців. Харків, 2003. С. 29-31.
20. Антіпова Н.П., Радей Н.М., Антіпов І.О. Формування науково-дослідницької компетентності майбутніх селекціонерів-генетиків у ході практичної підготовки // ScienceRise. Педагогічна освіта. 2016. № 3(5). С. 8-13. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/texsped_2016_3\(5\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/texsped_2016_3(5)_4). (Дата звернення: 08.02.2019).
21. Т. Постоян Практична підготовки майбутніх галузевих фахівців на базі Центрів прикладних кваліфікацій https://revolution.allbest.ru/pedagogics/00882308_0.html
22. Програма, методичні вказівки та контрольні завдання з курсу “Практична підготовка та стажування” для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр” спеціальності 8.18010021 “Педагогіка вищої школи” денної та заочної форм навчання [Текст] / Нац. техн. ун-т “Харків. політехн. ін-т” ; уклад. : О.Г. Романовський, О.А. Ігнатюк]. Харків : НТУ “ХПІ”, 2015. 43 с. Бібліогр. : с. 39-42.
23. Практична підготовка магістрантів. Програми практик [Текст] : [для студентів мат. спец. пед. ун-тів] / [Н. С. Вагіна та ін. ; упоряд. Г.В. Лиходеева] ; Бердян. держ. пед. ун-т. Бердянськ : Ткачук О. В. [вид.], 2017. 38, [1] с. : табл.
24. Практична професійно-педагогічна підготовка студентів фізичних спеціальностей [Текст]: посіб. для студентів і викладачів пед. ун-тів / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, Фіз.-мат. ін-т; уклад. : О.А. Цеколенко, Г.П. Грищенко, В.Д. Сиротюк]. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. 111 с. Бібліогр. : с. 111. ISBN 978-966-660-933-8

25. Горобець Тетяна Вікторівна. Практична підготовка музичних керівників дошкільних навчальних закладів у педагогічних навчальних закладах I-II рівнів акредитації [Текст] : навч.-метод. посіб. для студентів ВНЗ. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. 195 с. Бібліогр. в кінці глав. ISBN 978-617-7181-21-6
26. Бойко М.Ф., Мазоренко Д.І., Тищенко Л.М. Концептуальні аспекти підвищення ефективності практичної підготовки фахівців // Збірник науково-методичних праць підвищення ефективності практичної підготовки фахівців. Харків. 2003. С. 3-9.
27. Закон України "Про приватизацію державного майна" від 04.03 1992 р. № 2163-XII // Відомості Верховної Ради (ВВР). 1992. № 24. С. 348.
28. Закон України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 р. № 1556-VII // Офіційний Вісник України. 2014. № 63 від 15.08.2014. С. 1728.
29. Положення "Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів" МОН України, наказ № 93 від 08.03.93 р.
30. Положення "Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів" МОН України, наказ № 93 від 08.03.93 р.

The urgency of training future technologists problem in food industry colleges is associated with the intensive development of innovative production technologies in the food industry. The rapid development of modern industries, the expansion and a new range introduction of domestic food products causes the timely introduction of reasonable changes in future technicians-technologists' practical training. Competitiveness and professional competence in the modern labour market, personal, psychological and professional readiness for professional activity in the market conditions of the food industry is a decisive factor for many business leaders and employers in the decision-making process about the employment of a college graduate.

Therefore, it is necessary to explore the conceptual, theoretical and methodological foundations of vocational training of technicians-technologists in the specialty "Production of bread, confectionery, pasta and food concentrates" in food industry colleges.

The problem urgency lies in shaping the professional competence practical component of future technicians in food industry colleges, because to substantiate the pedagogical conditions of their practical training, it is necessary to know both historical aspects, scientific developments, and the current state, problems of organizing, planning and conducting practices, and it is based on this, identify the problematic aspects that will constitute the prospects for further scientific research.

Practical training of technologists in the specialty "Production of bread, confectionery, pasta and food concentrates" in colleges is an integral and essential component of their training. It has been carried out directly on the bases of modern enterprises of the food industry (baking, confectionery, pasta, production of food concentrates).

The analysis and synthesis of scientific literature and dissertations, as well as scientific and methodological sources indicate that the problem of the formation of the practical component of the professional competence of future technicians-technologists at the present stage of vocational education development remains insufficiently studied. The purpose and results of practical training in the process of acquiring vocational education requires the systematic theoretical and methodological justification.

The aim of the research is: to justify the structural-functional model of practical training of future junior specialists in specialty "Production of bread, confectionery, pasta and food concentrates".

Key words: *practical training, professional competence, food industry, modern enterprises, future technicians-technologists, scientific research.*